

4. Жук П. В., Сірик З. О. Реформа децентралізації та питання управління агломераціями в Україні. *Регіональна економіка*, 2023, № 2 (108), с. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-2-3>

5. Шевченко О. В., Кузьминчук Н. В. Методичні підходи до типізації територій в Україні для відновлення та управління регіональною економікою. *Проблеми економіки*. 2022. № 3. С. 104–111. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-3-104-111>.

Шейн Є.С.,

аспірант

Нечепоренко Д.А.,

аспірант

Перерва П.Г.,

професор кафедри економіки бізнесу, д.е.н., професор

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття «економічна безпека» є складною категорією і передбачає системний підхід, так як може застосовуватися до багатьох об'єктів, зокрема, до економічних суб'єктів, таких як економічна система, суспільство, держава, регіони, галузі, організації або фізична особа. Важливість забезпечення економічної безпеки в національному масштабі посилюється тим, що в нашій країні розробляється стратегія економічної безпеки (на період до 2030 року), згідно з якою під економічною безпекою розуміється стан захисту національної економіки, її регіонів та суб'єктів господарювання від зовнішніх і внутрішніх загроз, при якому забезпечується економічний суверенітет країни, єдність її економічного простору, умови реалізації стратегічної національної безпеки. пріоритети України.

Будівельна сфера займає одне з лідируючих місць в національній економіці практично будь-якої країни. Це багатогранне і багатофункціональне утворення. Будь-які зміни, що відбуваються в будь-якому з взаємопов'язаних секторів економіки, викликають реакцію ринку, що, безсумнівно, позначається на будівельній сфері. Однією з основних характеристик сучасного промислово-будівельного сектору є здатність працювати в умовах загроз економічній безпеці [1, 3, 5]. Наукові дослідження в області критеріїв економічної безпеки на рівні підприємства привели до розуміння того, що існує кореляція між економічною безпекою і фінансовою стабільністю [2, 4, 6].

Забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств – це комплекс заходів, спрямованих на захист підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, які можуть негативно вплинути на його фінансову стабільність, конкурентоспроможність і довгострокову життєздатність. Особливості будівельної галузі, такі як тривалість проектів, висока капіталомісткість, залежність від державних регулювань і вплив економічних циклів, вимагають розробки особливих заходів з економічної безпеки [1-7].

Основні напрямки забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств:

- фінансова стабільність і управління ризиками: аналіз та прогнозування фінансових потоків – планування фінансів з урахуванням можливих затримок у платежах, особливо з боку державних замовників; страхування ризиків – страхування будівельних ризиків, таких як природні катастрофи, нещасні випадки на будівельному майданчику, ризики невиконання договірних зобов'язань; контроль заборгованості – уникнення накопичення боргів, аналіз платоспроможності клієнтів і партнерів.

- правова захищеність: моніторинг правових змін – регулярний контроль законодавства, зокрема, нормативних актів у будівельній сфері, регуляторних вимог та стандартів будівництва; юридичний супровід угод – перевірка всіх договорів на предмет потенційних ризиків, забезпечення юридичних гарантій і захист інтересів підприємства; ліцензії та дозволи

– дотримання всіх ліцензійних вимог і стандартів, що є важливим для уникнення штрафів та зупинення будівельних робіт;

- управління кадрами: залучення кваліфікованих фахівців – будівельна галузь сильно залежить від професіоналізму працівників, тому важливо інвестувати в навчання та підвищення кваліфікації кадрів; запобігання "відтоку" кадрів – створення сприятливих умов для роботи та конкурентної системи оплати праці для утримання кваліфікованих працівників; контроль за дотриманням техніки безпеки – для уникнення нещасних випадків і пов'язаних із ними економічних втрат;

- управління виробничими процесами та матеріально-технічне забезпечення: ефективне управління запасами – планування закупівель і контролю за використанням будівельних матеріалів, зменшення ризику втрат через крадіжки чи неправильне зберігання; оновлення технологій – інвестування в сучасні методи будівництва, технології автоматизації та оптимізації робочих процесів для підвищення продуктивності та зниження витрат; контроль за якістю робіт – запобігання браку та забезпечення відповідності вимогам стандартів, що дозволяє уникнути переробок і штрафних санкцій;

- інформаційна безпека: захист даних – забезпечення безпеки фінансової та технічної інформації, захист від промислового шпигунства та кіберзагроз; використання спеціалізованих іт-рішень – впровадження систем управління проектами та обліку для забезпечення прозорості процесів і запобігання шахрайству;

- маркетингова стратегія та робота з клієнтами: аналіз ринку та конкуренції – відстеження тенденцій будівельного ринку та поведінки конкурентів для своєчасного реагування на зміни; диверсифікація клієнтської бази – робота не тільки з великими замовниками, але й з приватними клієнтами або дрібнішими проектами для зменшення залежності від одного сегмента; управління репутацією – формування позитивного іміджу компанії, що дозволяє залучати нових клієнтів і підвищувати лояльність існуючих;

- стратегічне планування та інвестиції: розробка довгострокової стратегії – визначення напрямків розвитку компанії, інвестицій у нові проекти та можливості виходу на нові ринки; оцінка економічного середовища – аналіз макроекономічних умов (наприклад, рівень інфляції, обмінний курс, державні інвестиції у будівництво) для розробки антикризових заходів.

Комплексний підхід до економічної безпеки будівельного підприємства дозволяє захищати його від потенційних загроз і ризиків, створювати умови для стабільного зростання та підвищувати конкурентоспроможність на ринку.

1. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54748>

2. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Особливості визначення поняття економічної безпеки в будівельній сфері. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення розвитку фінансово-економічних систем в умовах трансформаційних змін : зб. тез доп. міжвуз. наук.-практ. конф., 10 листопада 2022 р. : електрон. вид. / гол. оргком. Р.О.Кайдалов; Нац. акад. Нац. гвардії України. Харків, 2022. С. 76-78. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/60129>.

3. Черепанова В.О. Міжнародні стратегії управління стратегічними змінами / В.О.Черепанова, Т.О.Кобелева, П.Г.Перерва // Мережевий бізнес: становлення, проблеми, інновації : матеріали 13-ї Міжнар. наук.-практ. інтернетконф., 27-28 квітня 2023 р. Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 64–68. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/68320>

4. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Практичні підходи до оцінки економічної безпеки будівельного підприємства. Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції: збірник тез VI Всеукраїнської науковопрактичної конференції. Дубляни: ЛНУП, 2022. С. 47–51. URL: <https://lnup.edu.ua/uk/kafimignarek/newskafimignarek/4212-newskafimev221209>

5. Перерва П.Г. Економіка і маркетинг виробничо-підприємницької діяльності: Навч. посібник / За ред. проф. Перерви П.Г., проф. Гавриш О.М., проф. Погорелова М.І. Харків : НТУ «ХП», 2004. 640 с.

6. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Принципи інформаційного забезпечення оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. Фінансовоекономічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф., 10 листопада 2022 р. / уклад. О.В. Корнух ; Криворіз. нац. ун-т [та ін.]. Кривий Ріг: КНУ, 2022. Ч.1. С. 126–130. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/60586>

7. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobielieta T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.